

U Amazonu sam ušao sa 114 kilograma, a izašao 16 kilograma lakši

Mojih 60 bolnih

Slovenski plivački ultramaratonac, koji je ušao u Guinnessovu knjigu rekorda nakon što je po dužini preplivao najveće rijeke svijeta, glavni je junak dokumentarnog filma o osvajanju Amazone

Ni specijalna maska, ni šešir nisu ga spasili od opekline na licu

Najmoćnija svjetska rijeka puna je izazova i prepreka

MARTIN STREL

zaveslaja u minuti

Na cilju u brazilskom Belemu, nakon 66 dana u vodi

Kao 16-godišnjak sam pobjegao od kuće na biciklu u Ljubljani da bih studirao gitaru

Napisao **Kruno Petrinović**
Snimci: **Petar Jurica** i privatni album

Ka-ko je svijet odavno postao globalno selo i više gotovo da i ne postoji nijedan njegov neistraženi dio, 56-godišnji slovenski plivački supermaratonac Martin Strel ipak je pronašao način kako da svojim avanturama privuče pažnju svjetske javnosti i pritom odlično zaradi. Već 32 godine živi od plivanja maratona, a njegovo je ime četiri puta zapisano u Guinnessovu knjigu rekorda: prije deset godina prvi je u svijetu u 58 dana preplivao cijeli tok Dunava u dužini od 3004 kilometara, 2002. je za 68 dana preplivao najveću sjevernoameričku rijeku Mississippi (3797 kilometara), 2004. trebalo mu je 40 dana da prepliva i kineski Jangce (4003 kilometra), a prije tri godine za 66 dana je preplivao Amazonu u dužini od 5268 kilometara. Njegovu posljednju avanturu kamerom je zabilježio američki redatelj John Maringouin, koji je od stotina sati materijala montirao dokumentarac "Čovjek koji je preplivao Amazonu: Big River Man". Film je lani osvojio nagradu za najbolju kameru i drugu nagradu publike na američkom festivalu Sundance, a napokon ga ima priliku vidjeti i hrvatska publika jer je na programu zagrebačkog Dokukina. O Strelovima pothvatima objavljeno je i mnoštvo knjiga, o njemu su izvještavali svi najvažniji svjetski mediji, a veliki su hit i njegova predavanja u Sjedinjenim Američkim Državama.

- Plivam za mir, prijateljstvo i čiste vode - govori Martin Strel dok nas na terasi svoje kuće u zaseoku Priče u blizini Mokronoga nudi pitom od jabuka koju mu je ispekla majka, pečenim kobasicama i cvičekom, autohtonom slovenskom mješavinom crnog i bijelog vina, koje redovito nosi sa sobom na putovanja po svijetu. - Nema boljeg načina za trenutlačno popravljanje krvne slike, duševnog stanja i raspoloženja od čaše cvičeka. Tijekom ultramaratona po Amazoni dnevno sam uz jelo pio litru i pol svog vina. To mi je bilo jedno od rijetkih zadovoljstava jer je na Amazoni sve bilo protiv mene i mog tima. Ispod površine te najveće vodene sile na svijetu krije se prava šuma, pa nikad ne znate što će se i kada ispriječiti ispred vas. Da ne spominjem krokodile, zmije, smrtonosne raže čiji vas udar paralizira nabojem od dvije tisuće volta, krvoločne piranje, tropske bolesti, razne napadače. Nema te opreme i tehnologije koja vam može pomoći da preživite ako se niste temeljito pripremili i ako vas ne prati luda sreća.

Nesuđeni glazbenik

Kad je 1. veljače 2007. ušao u Amazonu u peruanskoj džungli u blizini mjesta Tuarepe, Martin Strel imao je 114 kilograma i bio je u savršenoj fizičkoj kondiciji da bi svaki dan mogao plivati deset do dvanaest sati u tempu od 60 zaveslaja u minuti. U godinu i pol, koliko se pripremao za tu avanturu, doznao je od lokalnog stanovništva i znanstvenika sve o tropskim bolestima koje bi ga mogle snaći, te kako se zaštititi od gusara i indijanskih plemena, ali i najopasnijih životinja koje je susretao putem. Na cilj u brazilskom Belemu stigao je 12. travnja. Bio je 16 kilograma lakši, pržeće sunce lice mu je pretvorilo u žive rane, tijelo su mu izujedale piranje i njihovi ugrizi ostali su mu trajni podsjetnik na avanturu života, mučile su ga infekcije kože i dijareja, a pod kožu su mu se uvukli tropski paraziti. Bio je toliko izmučen da su ga morali izvući iz vode, a zbog pothlađenosti i opće iscrpljenosti već su mu u kolima hitne pomoći dali kisik i infuziju.

- Moja ekipa je slavila na cilju, a meni su trebala četiri dana da djelomice dođem sebi, te još šest-

sedam mjeseci da se potpuno opravim - govori Martin Strel, u čijem je timu na Amazoni bilo 37 stručnih suradnika: navigatora, ronilaca, suplivača, tehničkih suradnika, liječnika, nutricionista, osobnih čuvara, članova posade glavnog broda i pet pomoćnih čamaca, članova filmske ekipe, te novinara i fotografa, koji su svakog trenutka pratili i bilježili što se događa. Među njima je bio i Strel 32-godišnji sin Borut, ujedno njegov menadžer, koji oca posljednjih deset godina prati na svim putovanjima po svijetu.

- Uvijek mi je najteže odgovoriti na pitanje zbog čega sve to radim. Znam samo da me neka unutarnja sila stalno tjera na nove izazove, kako bih svjetsku javnost upozorio i senzibilizirao na gorući problem zaštite i očuvanja okoliša. Ako uništimo amazonsku prašumu, što je realna opasnost, uništiti ćemo sami sebe - govori Martin Strel.

Slovenski maratonac već je kao dijete bio svojeglav i uporan. Plivati ga je naučio susjed na obližnjoj rijeci Mirni, a kao devetogodišnjak obilježio si je petstometarsku stazu koju je mogao svladati i nizvodno i uzvodno.

- Majci Jožefi se od toga dizala kosa na glavi, panično se bojala da se ne utopim, jer sama nikad nije naučila plivati. I danas ne može spavati od brige kad krećem na svoje riječne avanture. A nije me podržavala ni u drugim mojim željama - priča Martin Strel, koji je kao 16-godišnjak shvatio da su njegove ambicije veće od rada u polju i vinogradu i da bi želio studirati gitaru i trenirati plivanje u velikom gradu. Kako nije imao novca za autobusnu kartu, u šezdeset kilometara udaljenu Ljubljanu otišao je biciklom, a prvih mjeseci stanovao je u garaži autoprijevoznika Viator. Taj "komfor" mu je omogućio poznanik iz Mokronoga koji je ondje radio kao mehaničar. Preživljavao je radeći u vulkanizerskoj radionici, kao zidar i kartajući za

Ponudili su mi 20 milijuna dolara da oplivam svijet, ali to me uopće ne zanima: jedino bih još htio postaviti novi svjetski rekord u neprekidnom plivanju na Sjevernom polu

novac. Bio mu je, kaže, dobar svaki način da zaradi novac.

- Na kraju sam diplomirao gitaru, ali nikad nisam postao profesionalni glazbenik. Ljubav prema vodi bila je jača - govori Martin Strel, koji je svoj prvi maraton otplivao na Hvaru kao 23-godišnjak. Nakon toga Veljko Rogošić mu je pomogao da se prijavi na svoje prvo svjetsko prvenstvo na kojem je otplivao dionicu od Caprija do Napulja, a iste

godine je u tri dana preplivao po dužini slovensku rijeku Krku.

- Tih 105 kilometara donijeli su mi ne samo publicitet nego i novac pa sam shvatio da se od plivanja može dobro živjeti - kaže vlasnik i svjetskog rekorda u neprekidnom plivanju: u 84 sata i 10 minuta preplivao je u Dunavu 504 kilometra bez trenutka odmora na suhom i dodirivanja pratećeg broda.

- Kad sam sebi kažem da idem, onda ne stajem. Čak i kad ne znam bih li zbog bolova radije vrištao ili plakao. Nekako se uvijek prisilim na još jedan zaveslaj, sve dok kriza ne prođe. Odmaram se ležeći na vodi i vrtim u glavi tisuće filmova da ne puknem od dosade, a ponekad i zaspim na trenutak.

Od nekoliko utrka ipak je odustao jer su ga morske struje i vjetar satima držali na istom mjestu. Ali to ga nije obeshrabrilo da pokuša ponovno. Baš kao i u privatnom životu. Pošto mu se nedavno raspao brak sa suprugom Nušom, s kojom osim sina Boruta ima i 25-godišnju kćer Ninu, studenticu menadžmenta na američkom sveučilištu Columbia, Martin Strel je započeo vezu s Amerikankom Kathy McGowan, svojom zdravstvenom savjetnicom i nutricionistkinjom, s kojom putuje po SAD-u i drži predavanja o svojim pothvatima na najvećim svjetskim

Sa sinom Borutom trenira i zimi (gore). Strelovi pothvati zabilježeni su u brojnim knjigama te u dokumentarnom filmu (lijevo)

rijekama. I smišlja sljedeći pothvat. Iako su mu ponudili čak 20 milijuna dolara da opliva svijet, to ga, kaže, ne zanima. Izazov mu nije niti Nil, najduža svjetska rijeka, jer je iznimno zagađena. Ali bi vrlo rado postavio novi svjetski rekord u neprekidnom plivanju na Sjevernom polu. I to bez odijela i maske. Za to bi trebao izdržati pola sata u vodi na granici smrznutosti i preplivati više od 1200 metara. Što čak i za Martina Strela nije sitnica. ■